

ZO WORDT NEDERLAND OOK EEN ECHE INNOVATIESUPPORTER

Wat is toch het geheim van de innovatiekracht van de VS en van Israël? In welk ranglijstje je ook kijkt, ze staan altijd ergens bovenaan. Een tipje van de sluier: de overheid is een innovatie-supporter. En hoe!

Wie kijkt naar de ranglijsten van het *World Economic Forum*, ziet dat Nederland het niet heel slecht doet op het gebied van innovatie. Het Forum zet ons land op de 7e plek. Volgens hoogleraar bedrijfskunde Henk Volberda komt die goede score vooral door het succesvolle topsectorenbeleid. Dat zorgt voor een goede samenwerking tussen universiteiten, overheid en bedrijfsleven. Nederland heeft bovendien hele goede wetenschappelijke onderzoeksinstituten. Maar, zegt Volberda, er valt nog genoeg te winnen. Zeker als het gaat om kredietverstrekking en kapitaal voor het mkb en voor startups.

INNOVATIEF AANBESTEDEN

Erik Stam, hoogleraar economie, stelt ook dat de Nederlandse overheid veel meer zou moeten doen aan innovatief aanbesteden. 'In plaats van één heel groot bedrijf direct de opdracht te gunnen, zouden veel meer partijen een kleine som geld moeten krijgen om hun voorstellen uit te werken', zegt hij. 'Dat kan heel goed werken en innovatie aanjagen, als je de juiste expertise bij elkaar brengt.

Het is in het verleden wel geprobeerd, maar de overheid miste het doorzettingsvermogen.' In het buitenland is het heel normaal dat de overheid publieke problemen in de waagschaal legt, zodat innovatieve ondernemers hun ideeën erop kunnen loslaten.

KIP EN EI

In landen die boven Nederland staan op innovatielijstjes, zoals Israël en Amerika, is er veel meer innovatief ondernemerschap, zegt Stam. 'Er wordt hier veel over *scale-ups* en *unicorns* geschreeuwd in het publieke debat, maar ik zie nog niet in de cijfers terug dat startups echt doorgroeien. Het is een kip-ei-probleem: er zijn meer succesvolle ondernemers nodig die na de verkoop van hun bedrijf zelf gaan investeren.' Een andere, veel gemakkelijkere maatregel die overheden zeker moeten nemen, is ondernemers sneller betalen. Stam: 'Niet pas over drie maanden, maar volgende week. Daar hebben zeker innovatieve startups en mkb'ers heel veel profijt van.' En, zegt Volberda: 'Niet bezuinigen op innovatieregelingen zoals de Innovatiebox.'

AMERIKA HEEFT EEN SUPPORTER IN HET WITTE HUIS (MISSCHIEN)

Aan Barack Obama hadden Amerikaanse innovatieve ondernemers een goede. Maar wat Trump nu gaat doen... Dat wordt nog spannend.

Barack Obama besteedt de nadagen van zijn presidentschap aan de toekomst van innovatie. In maart houdt hij als eerste zittende president een toespraak op de technologiebeurs South by Southwest in Austin. Half oktober is hij gastheer van de Frontiers Conference in Pittsburgh, waar 's werelds meest gelauwerde vernieuwers discussiëren over investeringen in datawetenschap, kunstmatige intelligentie, robotica, medicijnen op maat en alternatieve energie. En in november is hij gashoofdredacteur van het technologiemagazine *Wired*.

INNOVATIELAND

De evenementen vormen een passend slotakkoord voor een president die er de afgelopen acht jaar alles aan heeft gedaan om Amerika weer op de kaart te zetten als innovatieland, zegt Harvard-wetenschapper Mitchell Weiss. 'Obama's technologische nalatenschap is er een van talent. Zijn innovatiebeleid is een

staande uitnodiging aan mensen met technische vaardigheden om grote publieke problemen op te lossen. Die oproep wordt beantwoord door een hele nieuwe generatie ondernemers.'

De Verenigde Staten kunnen wat dat betreft buigen op een rijke geschiedenis. Letterlijk alles wat de smartphone slim maakt, is bijvoorbeeld met publieke middelen tot stand gekomen. Zo zijn het internet, GPS en Siri ontwikkeld door het ministerie van Defensie, en is de staatsuniversiteit van Kentucky geestelijk vader van de touchscreen-technologie. Hoewel de overheidsbudgetten voor onderzoek en ontwikkeling sinds het einde van de Koude Oorlog fors zijn geslonken, lijkt Obama het tij te hebben gekeerd, aldus Weiss. 'Hij heeft een aantal technologische initiatieven gelanceerd om de overheid opener, minder log en meer gericht op burgers te maken.'

TECHNOLOGY OFFICER IN KABINET

Om te beginnen is Obama de eerste president die in zijn regering ruimte heeft opgenomen voor een speciale *chief technology officer*. De kabinetspositie heeft bijgedragen aan de oprichting van negen r&d-centra die onder meer onderzoek doen naar 3D-printing, ultralichte metalen, niet-silicone halfgeleiders en slimme kleding. De federale overheid heeft daarnaast ook een versoepeling aangebracht in de financiële regels, zodat particulieren via crowdfunding direct kunnen investeren in startups.

Amerika's ambities sijnpielen bovendien door in het immigratiebeleid: Obama heeft een speciaal programma afgekondigd waarbij talentvolle internationale ondernemers naar de VS worden gelokt om daar een bedrijf op te richten. En om Amerika's status als technologische supermacht te onderstrepen tekende hij vorig jaar een *executive order* om binnen tien jaar de snelste supercomputer ter wereld te voltooien, en daarmee aartsrivaal China van de troon te stoten. Obama heeft waarschijnlijk een blijvend stempel op Amerika's politieke cultuur gedrukt, zegt Weiss. 'Hij heeft de federale overheid getransformeerd met digitale technologie. Dat is een publieke erfenis waarop hij zich kan laten voorstaan.'

TRUMP: BLIJFT GISSEN

Of Obama's opvolger Donald Trump net zo'n innovatieleider zal zijn, is nog maar de vraag. Zijn voormalig opponent, democratische presidentskandidaat Hillary Clinton, is een uitgesproken voorstander van (groene) technologie, terwijl Republikein Trump juist inzet op meer kolencentrales. In de zomer stuurden 145 technologie ceo's, investeerders en *startup founders* nog een open brief, waarin ze schreven dat Trump rampzalig zou zijn voor innovatie. Niet per se vanwege zijn plannen, maar door zijn racistische en seksistische uitlatingen. Wat hij echt gaat doen, blijft gissen: Trump heeft tijdens zijn campagne meermaals laten blijken nogal eens van gedachten te veranderen. Hij heeft in elk geval beloofd te investeren in defensie, in cybersecurity en in infrastructuur én om regelgeving te schrappen.

TRUMP ZOU WEL-EENS EEN RAMP KUNNEN ZIJN VOOR INNOVATIE DENKEN 145 TECH-CEO'S

ABIR SULTAN/HH

ISRAËL MAAKTE VAN ZICHZELF EEN ECHTE STARTUP NATION

Een nieuw innovatief bedrijf beginnen? In Israël is dat niet zo moeilijk. Zo pakten Benjamin Netanyahu en zijn voorgangers dat aan.

‘Israël is een jong land, alles is nog in ontwikkeling. Dat zorgt voor enorm veel creativiteit’, vertelt Bob Singor, een Nederlandse developer die drie jaar geleden naar Israël ging om een tijdje vrijwilligerswerk te doen. Hij ontmoette er zijn zakenpartner. Samen startten ze with love, een website – de app komt binnenkort – waarmee mensen die ergens iets moois hebben gezien, kunnen achterhalen waar het te koop is.

STARTUP NATION

Israël staat te boek als *startup nation*, en dat is volgens Singor volledig terecht. Het is relatief gemakkelijk om investeerders te vinden die geld willen steken in jonge, innovatieve techbedrijven. ‘In Israël kan zoiets snel geregeld zijn. Dat is belangrijk, want als startup heb je meestal snel geld nodig.’ Vorig jaar wisten 373 Israëlische startups meer dan 500.000 dollar aan investe-

ringen op te halen – in totaal 3,6 miljard dollar. Ter vergelijking: in Nederland, met ruim twee keer zoveel inwoners, trokken 150 startups minder dan een half miljard euro aan.

Toevallig is dat niet, stelt de Israëlische econoom Dany Bahar. ‘De overheid heeft heel goed begrepen dat het van belang is om een goed investeringsklimaat te scheppen.’ Dat geldt nog eens extra omdat het conflict met de Palestijnen en de gespannen relatie met de buurlanden investeerders in het verleden huiverig maakten.

GELD EN IMMIGRANTEN

Sinds begin jaren negentig steekt de staat geld in riskante, innovatieve startups die anders niet van de grond zouden komen. Via onafhankelijke *incubators* neemt de overheid tot 85 procent van de investeringen voor haar rekening. Het leeuwendeel van de winst – als die er

komt – gaat naar de particuliere investeerders. Wat ook helpt: Israël beschikt over een hoogopgeleide bevolking, mede door de immigratie van een miljoen joden uit de Sovjetunie na 1991, onder wie onevenredig veel wis- en natuurkundigen. En er is het leger, dat er veel aan gelegen is zijn technologische voorsprong in stand te houden. ‘De strijdkrachten hebben technologische projecten gesteund die leidden tot *spinoffs* in de private sector’, aldus econoom Bahar.

LEGER IS KWEEKVIJVER

Het leger dient ook als kweekvijver van ondernemers. Alle Israëliërs moeten in militaire dienst, krijgen al op jonge leeftijd een grote verantwoordelijkheid en worden aangemoedigd om niet louter bevelen op te volgen, maar juist zelf initiatief te nemen. ‘Mijn zakenpartner is kolonel in het leger geweest, dus hij heeft veel ervaring met leiderschap’, vertelt Singor. ‘Ik ben de technische man. Dat is een prima combinatie.’

Toch heeft het Israëlische succes een keerzijde, vertelt de Israëlische ondernemer Aviram Siboni. Met zijn bedrijf MultiSense, dat technologie ontwikkelt voor biometrische identificatie, heeft hij juist gekozen voor Amsterdam. ‘In Israël is weliswaar meer kapitaal beschikbaar, maar er zijn ook veel meer startups. Daardoor bleek het uiteindelijk toch moeilijk om investeerders te vinden. Van elke twee mensen die je in Israël tegenkomt, heeft er één een startup, en de ander wil er een.’ ■